

**SANAT ALANINDA
DİSİPLİNLERARASI YAKLAŞIMLAR
1**

Editörler

Öğr. Gör. Ümit PARSIL

Doç. Dr. Bayram DEDE

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Ön Kapak Resmi
978-625-375-248-4	Dr. Öğr. Üyesi Başak DANACI POLAT
Kitap Adı	Arka Kapak Resmi
Sanat Alanında Disiplinlerarası Yaklaşımlar-1	Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN
Editörler	Yayıncı Sertifika No
Ümit PARSIL	47518
ORCID iD: 0000-0002-1901-5400	Baskı ve Cilt
Bayram DEDE	Vadi Matbaacılık
ORCID iD: 0000-0002-4603-0526	Bisac Code
Yayın Koordinatörü	ART000000
Yasin DİLMEN	DOI
Sayfa ve Kapak Tasarımı	10.37609/akya.3437
Akademisyen Dizgi Ünitesi	

Kütüphane Kimlik Kartı

Sanat Alanında Disiplinlerarası Yaklaşımlar-1 / ed. Ümit Parsıl, Bayram Dede.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.
173 s. : resim, tablo, şekil. ; 160x235 mm.
Kaynakça ve Ekler var.
Video erişimi için QR kod bulunmaktadır.
ISBN 9786253752484

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

- BÖLÜM 1 Bir Efemera Sanat Dalı Olarak
Kar Heykelin Türkiye’deki Yeri 1**
Naci EDİ
Ceyhan KONAK
Hüseyin Yarkın BİÇER
- BÖLÜM 2 Klasik Yunan Sanat Anlayışı İle Helenistik Sanatın
Karşılaştırılması..... 25**
Bayram DEDE
- BÖLÜM 3 Sanat Tarihi Eğitiminde Kavram Haritası Yönteminin
Kullanımı ve Bir Uygulama Örneği 41**
Başak DANACI POLAT
- BÖLÜM 4 Gemoloji ve Kuyumculuk:
Gelenekten Bilime Uzanan Bir Sanat 59**
Ufuk ÖREN
- BÖLÜM 5 Görsel Sanatlar Eğitimi Öğrencilerinin Sosyal Ağ Sitelerine
İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması 79**
Huriye AYDIN ÇELİKCAN
- BÖLÜM 6 Gelenekten Modernliğe:
Türk Motiflerinin Takıya Yolculuğu 95**
Servet AKAR
- BÖLÜM 7 Bir Sanatla Terapi Uygulama Örneği:
Heykel Atölyesi İle Çocuk Haklarının Keşfi 121**
Mehmet Hakan BİTMEZ
Emine TEKER

BÖLÜM 8 Sümer Kil Tabletleri	137
<i>Damla BOYACI</i>	
<i>Memduha Candan GÜNGÖR</i>	
BÖLÜM 9 Manet'nin İzinde:	
Resimsel İlhamın Seramikteki Yansıması	155
<i>Öznur YILDIRIM</i>	
<i>Çağatay ATLI</i>	
<i>Semih ÇINAR</i>	

YAZARLAR

Öğr. Gör. Servet AKAR

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi,
Karacasu Memnune İnci MYO, El
Sanatları Bölümü

Öğr. Gör. Dr. Çağatay ATLI

Adıyaman Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Resim Bölümü

Hüseyin Yarkın BİÇER

Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Güzel
Sanatlar Fakültesi, Heykel Bölümü

Damla BOYACI

Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül
Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü,
Seramik ve Cam Tasarımı Anasanat Dalı

Öğr. Gör. Dr. Mehmet Hakan BİTMEZ

Harran Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi Resim Bölümü

**Dr. Öğr. Üyes. Huriye AYDIN
ÇELİKCAN**

Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar
Üniversitesi Müzik ve Güzel Sanatlar
Eğitim Fakültesi Görsel Sanatlar Eğitimi
Bölümü

Dr. Öğr. Üyes. Semih ÇINAR

Adıyaman Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Resim Bölümü

Doç. Dr. Bayram DEDE

Adıyaman Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi Resim Bölümü

Arş. Gör. Dr. Naci EDİ

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Doç. Memduha Candan GÜNGÖR

Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü

Doç. Dr. Ceyhun KONAK

Kocaeli Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Heykel Bölümü

Öğr. Gör. Dr. Ufuk ÖREN

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi,
Karacasu Memnune İnci MYO, El
Sanatları Bölümü

**Dr. Öğr. Üyes. Başak DANACI
POLAT**

Adıyaman Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Resim Bölümü

Doç. Dr. Emine TEKER

Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Resim-İş Eğitimi AD.

Doç. Öznur YILDIRIM

Adıyaman Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Seramik Bölümü

Katkılarından dolayı Öğr. Gör. Ümit PARSIL'a teşekkür ederiz.

BÖLÜM 1

Bir Efemera Sanat Dalı Olarak Kar Heykelin Türkiye'deki Yeri ¹

Naci EDİ ¹

Ceyhan KONAK ²

Hüseyin Yarkin BİÇER ³

Giriş

Birleşmiş Milletler Kurulu günümüzde her fırsatta üzerinde hassasiyetle durduğu küresel ısınma- erime durumunu gözler önüne sermektedir. Toplumların her alanında bu duruma özen gösterilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu farkındalığı sanat dünyası Postmodern döneminden (1950-1960) günümüze kadar sanatçılar, ekolojik ve sürdürülebilir anlamda dikkate değer eserler ortaya koymaktadırlar. Dünyada ve Türkiye'de bu alanda özellikle efemera sanat kapsamında kar, buz ve kum heykelleri de giderek varlığını hissettirmeye başlamıştır. Türkiye'de kar heykelciliği, henüz emekleme aşamasındadır. Yaklaşık 30 yıllık bir geçmişi olan bu sanat dalında, son yıllarda dikkate değer gelişmeler gözlemlenmiştir. Zaman zaman kesintiye uğrasa da sürekliliği olan organizasyonlar mevcuttur. Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kamu, vakıf, dernek ve yerel yönetimlerin destekleriyle festivaller, yarışmalar ve aktiviteler kapsamında kar heykelleri yerini almaktadır.

¹ Arş. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, nedı@agri.edu.tr, ORCID iD 0000-0002-2813-222X

² Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Heykel Bölümü, ceykonak@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-5128-4109

³ Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Heykel Bölümü, yarkin.bicer@kocaeli.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-8114-3032

⁴ Bu kitap bölümü Kocaeli Üniversitesinin Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Efemera Sanat Olarak Kar-Buz-Kum Heykel ve Türkiye'deki Uygulamaları" başlıklı sanatta yeterlik tezinden üretilmiştir.

neden olmaktadır. 2- Farkındalık eksikliği: Kar heykelciliğinin bir sanat dalı olarak yeterince bilinmemesi, bu alandaki ilgi ve katılımın da düşük olmasına neden olmaktadır. 3- Destek eksikliği: Kar heykel festivalleri ve yarışmaları gibi etkinliklerin yeterince desteklenmemesi, sanatçıların gelişimini ve bu sanat dalının yaygınlaşmasını engellemektedir.

Özellikle bazı kar yağışının yoğun olduğu bölgelerde Kar heykel sanatı, Türkiye’de büyük bir potansiyele sahip olan bir sanat dalıdır. Bu potansiyelin gerçekleşmesi için aşağıdaki adımların atılması gerekmektedir: Kar heykelciliğinin tanıtılması ve farkındalığın artırılması için çalışmalar yapılması. Kar heykel festivalleri ve yarışmaları gibi etkinliklerin düzenlenmesi ve desteklenmesi, ayrıca sanatçılara imkân sağlanması ile Türkiye’de kar heykel sanatının gelişmesi ve uluslararası alanda hak ettiği yere ulaşması mümkün olacaktır.

Kaynaklar

1. **Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi**, Ağrı'nın Coğrafi Yapısı, <https://www.agri.edu.tr/detail.aspx?id=278&bid=1&tid=7#:~:text=A%C4%9Fr%C4%B1'da%20s%C4%B1cakl%C4%B1k%20de%C4%9Feri%20A%C4%9Fustos,ise%20160%2C7%20g%C3%BCn%C3%BC%20bulmaktad%C4%B1r>. E. T. 11,10,2023
2. **Ceber, T.**, 2. Palandöken Kar Sempozyum (katalog), Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Mart 2007.
3. **Demir, M.**, Mete Alım, Marmara Coğrafya Dergisi, Ocak 2016, s. 25. <https://erzurum.ktb.gov.tr/TR-56072/kis-turizmi.html>
4. <https://erzurum.ktb.gov.tr/TR-56072/kis-turizmi.html>. Erişim Tarihi: 05,10,2023.
5. <https://samsun.mgm.gov.tr/FILES/iklim/ordu.>, Meteoroloji genel Müdürlüğü, Ordu İklim Değerlendirilmesi, Erişim Tarihi 12,10,2023.
6. https://tr.wikipedia.org/wiki/93_Harbi. Erişim Tarihi: 02.10.2023
7. <https://www.dailymotion.com/video/x887hds> E. T. 02,09,2023
8. **Diaydinet**, <https://www.diyadinnet.com/Bolgemiz-1-a-%C4%9Fr%C4%B1-co%C4%9Frafi-bilgileri> Erişim Tarihi 11,10,2023
9. **Karakoç, E.**, Gamze Temizl, Kars Sarıkamış Bayraktepe (Cıbiltepe) Kış Sporları ve Turizm Merkezi'nin Kış Turizmi Aısından Değerlendirilmesi, Çatalhöyük International Journal of Tourism and Social Research, 30.06.2022, s.49.
10. **Karaoğlu, M.**, Zırai Meteorolojik Açından Iğdır İklim Etüdü, Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2011, s.98.
11. **Özçaglar, A.**, E. Murat Özgür, Mehmet Somuncu, Rüya Bayer, Mutlu Yılmaz, M. Murat Yüceşahin, Nuri Yavan, Nevin Akpınar, Nilgöl Karadeniz, Çamlıhemşin İlçesinde Doğal ve Beşeri Kaynak Tespitine Bağlı Olarak Geliştirilen Arazi Kullanım, Coğrafi Bilimler Dergisi, 2006, s. 2.
12. **Sebahat, N. S.**, Ordu Çambaşı Kar festivali, Röportaj, 26,09,2023.
13. **SERKA**, Serhat Kalkınma Ajansı, Ağrı Coğrafyası, <https://www.serka.gov.tr/bolgemiz/agri/agri-cografya/> Erişim Tarihi 11,10, 2023.
14. **Sezer, İ.**, Kar Festivallerinin Kış Turizmine Etkilerinin Değerlendirilmesi: Doğu Karadeniz Örneği, International Journal of Geography and Geography Education (IGGE), 27,06,2020, s. 230

15. Şahin, H., Çamlıhemşin, Çamlıhemşin Ayder Kardan Adam Şenlikleri Organizatörü, Röportaj, 27,08,2023.
16. Tutar, H., Ağrının Sosyo - Ekonomik Durumu ve Uygun Yatırım Alanları, Ocak 2013, s. 9.
17. Zengin Muhammed, Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi/Kazım Karabekir Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu/Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü/Mimari Restorasyon

Görsel Kaynaklar

1. Görsel 1: <https://www.gunesturizm.com.tr/tr/7/Referanslar>
2. Görsel 2: <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari-Detay/123/1> Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, Güneş Turizm.
3. Görsel 3: İŞÇİ, Muhammed, Heykeltıraş
4. Görsel 4. YAKICI, Osman, Grafiker
5. Görsel 5. <https://atauni.edu.tr/tr/eyof-sokaginda-bir-turk-gelenegi-orta-oyunu> Erişim tarihi: 02,10,2023.
6. Görsel 6: ZENGİN, Muhammed Hanifi, Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi Kazım Karabekir Teknik Bilimler M.Y.O., Mimarlık ve Şehir Planlama, Mimari Restorasyon.
7. Görsel 7: ZENGİN, Muhammed Hanifi, Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi Kazım Karabekir Teknik Bilimler M.Y.O., Mimarlık ve Şehir Planlama, Mimari Restorasyon.
8. Görsel 8: ZENGİN, Muhammed Hanifi, Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi Kazım Karabekir Teknik Bilimler M.Y.O., Mimarlık ve Şehir Planlama, Mimari Restorasyon.
9. Görsel 9: ZENGİN, Muhammed Hanifi, Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi Kazım Karabekir Teknik Bilimler M.Y.O., Mimarlık ve Şehir Planlama, Mimari Restorasyon.
10. Görsel 10: EDİ, Naci, Arş. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
11. Görsel 11: EDİ, Naci, Arş. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
12. Görsel 12: EDİ, Naci, Arş. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
13. Görsel 13: EDİ, Naci, Arş. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
14. Görsel 14: EDİ, Naci, Arş. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
15. Görsel 15: EDİ, Naci, Arş. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
16. Görsel 16: EDİ, Naci, Arş. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
17. Görsel 17: EDİ, Naci, Arş. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
18. Görsel 18: EDİ, Naci, Arş. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
19. Görsel 19: EDİ, Naci, Arş. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
20. Görsel 20 EDİ, Naci, Arş. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
21. Görsel 21: EDİ, Naci, Arş. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
22. Görsel 22: <https://www.odu.edu.tr/Haberler/2330/karadeniz-in-ilk-kar-heykel-calistayi-gerceklestirildi>. Ordu Üniversitesi, Erişim tarihi: 20,10,2023.
23. Görsel 23: Ordu Büyükşehir Belediye Başkanlığı Basın Yayın Daire Başkanlığı
24. Görsel 24: İŞÇİ, Muhammed, Heykeltıraş

BÖLÜM 2

Klasik Yunan Sanat Anlayışı İle Helenistik Sanatın Karşılaştırılması

Bayram DEDE ¹

Giriş

Azametli bir üslup yerine insanı olduğu gibi yansıtan Helenizm ile birlikte altın bir çağ başlamış Helenistik, klasik tarz yerine insanı doğal olarak ele almıştı. Kendinden emin acı dolu dramatize edilmiş insanı ele alan Helenistik sanatçı hiçbir yetkinin isteği ile çalışmasını oluşturmamış istediği konuyu seçmiştir. Ruh ve beden birlikteliğini gerçekleştiren Helenistik Sanatçı insanı Spiritüalist bir doğallık içinde verir. İnsan karakterini verirken onların doğal olmalarına özen gösterir. Bu heykeller karşısında insan yüreği çarpmaya başlar. Helenistik estetiğine getirilen bakış onu diğer sanatsal bakıştan tamamen ayırır sanatçı insanı ve onun iç dünyasını tinsel özelliklerini, tutkularını, sıkıntılarını, kaygılarını ifade eder. Yeni algılama sorununu çözen Helenistik sanatçı kendini toplumun bir ferdi olarak hissetmiş genişleyen Helenistik kültürü içinde yabancı sanat anlayışları da kendini Helenistik sanata uyarlamayı başarmıştır. Grek kabuğu kırılmış dışarıya çıkma anlayışı yaygınlaşmıştı. Helenistik sanatçının görsel algısı da değişmiştir. Sosyal yaşam her boyutuyla ele alınırken Helenistik sanat tüm ihtişamı ile parlar. Helenizm Büyük İskender'in başlattığı hayallerin gerçekleşmesiydi. Helenistik natüralist anlayışla birlikte barok anlayışını da içinde barındırır. İnsan vücutlarının aşırı derecede abartısı barok anlayışının ilk defa Helenizm'de ortaya çıktığının en önemli kanıtıdır. Sanatçı fantazyasının yerini tatmin edilmemiş duygulara bırakır. Helenistik sanat Yunan sanatının klasik geleneği yıkmış yeni bir miras oluşturmuştur. Helenistik sanatçı insanın

¹ Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, bayramdede@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0002-4603-0526

düşüncesinde bir dönüşümü gerçekleştiren Helenistik sanatçı birey olarak insanı çözümlmeye çalışmış. Sanat toplumsal dünyanın sözcüsü haline gelmiştir. Seçkin bir sanat anlayışı gerçekleştiren Helenistik sanatı çok daha derinlere inmiştir. Helenizm'in getirdiği egemenlik kavramı sanatçı tarafından özümsemiş sanatçı Yunan sanatçılarının yabancı olduğu bireysel konular ele almıştır.

Kaynaklar

Mülayim, Selçuk, (1994). Sanata Giriş, Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul

Bodei, Remo, (1995). Güzelin Biçimleri, (Çev. Durdu Kundakçı) Dost Kitabevi Yayınları, Ankara,

Cevizci, Ahmet, (1998). İlkçağ Felsefesi Tarihi, Asa Yayınları, Bursa

Gökberk, Macit, (2022). Felsefe Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul

Turani, Adnan, (1995). Dünya Sanat Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul

Görsel Kaynaklar

Görsel 1: <https://peraheykel.com/magaza/bust/buyuk-iskender-bust-3/>

Görsel 2: https://tr.wikipedia.org/wiki/Laocoön_ve_oğulları

Görsel 3: https://tr.wikipedia.org/wiki/Semadirek_Kanatlı_Zaferi

BÖLÜM 3

Sanat Tarihi Eğitiminde Kavram Haritası Yönteminin Kullanımı ve Bir Uygulama Örneği

Başak DANACI POLAT ¹

Giriş

“Sanat bireyin içinde var olan arzu, nefret, hoşlanma, şefkat, acı, haz gibi duygularının renkle, çizgiyle, sesle, notayla, dansla dışavurumu ve bu duygularının karşı tarafa geçirilmesi etkinliğidir. Bu sayede sanat insanları birbirine yaklaştırıp hangi zaman ve mekân da hangi din ve ırkta olursa olsun ortak duygularla insan olmanın verdiği hazla bütünleştiren önemli bir alandır” (Danacı, 2012: 2). Artut’a (2009) göre, “Sanat, insan ile doğadaki nesnel gerçekler arasındaki estetik ilişkinin dışavurumudur” (s.20). Sanatın bizzat içinde olmak, ilgilenmek, anlamaya çalışmak her bireyin gereksinimidir. Sanat eğitimi yoluyla ise çocuğun bu gereksinimini karşılayabilmesi sağlanmaktadır.

Özsoy’a (2007) göre, görsel sanatlar eğitiminin amaçları arasında öğrencinin düşünme yeteneğini ve görsel olarak iletişim kurmasını geliştirmek ve önemli estetik tercihler yapmaları için, öğrencilerin yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olmaktır. Sanat eğitiminin amacı sanat için eğitim değildir, amaç sanat yoluyla eğitimi gerçekleştirmektir. San (1979) ise sanatın amacının, sanatı seven ve sanatı algılamaya hazır, eskinin ve yeninin sanat görüngülerini algılayıp değerlendirebilecek yetenekli kişiler yetiştirmek olduğunu belirtmektedir.

Danacı’ya (2012) göre, sanat eğitimi sanat yoluyla eğitimidir, sanat için eğitim değildir. Sanat eğitimiyle, tarihi ve kültürel mirasına sahip çıkıp üzerinde düşünebilen, estetik bakış açısı gelişmiş, bu bakış açısıyla bulunduğu çevreyi

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Adıyaman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, bpolat@adiyaman.edu.tr, ORCID iD:0000-0001-9369-2955

öğrencilerde merak duygusunu uyandırması sebebiyle, ortaöğretimde kavram haritası yönteminin kullanıldığı programların artırılması önerilebilir.

Kaynaklar

- Artut, K. (2009). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. (6.basım). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Alakuş, A.O. (2005). İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri., Özsoy, V. (Editör). *Çok Alanlı Sanat Eğitimi*. Birinci Baskı. Ankara. Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları, ss. 34.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Christensen, L.B., Johnson, R.B. ve Turner, L.A. (2015). *Araştırma Yöntemleri Desen ve Analiz*. (Çeviri Editörü A. Aypay). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çolak, R. (2010). *Kavram haritalarının sosyal bilgiler eğitimi çerçevesinde tarihsel kavramların öğretiminde kullanılması: kavram haritası ile yapılan öğretim ile tutum, başarı ve kalıcılık arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Danacı, B. (2012). *10-12 yaş grubu çocuk resimlerinde mitolojik konulu hikâyelerin yaratıcılığa etkisinin belirlenmesinde uygulama yöntemlerine yönelik bir karşılaştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dobbs, S.M. (2003). *Learning in and Through Art: A Guide to Discipline-Based Art Education*. Los Angeles: Getty Publications.
- Fidan, N. (1996). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. (1.basım). Ankara. Alkim Yayınevi.
- Girgin, Y. (2012). *İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde kavram haritası kullanımının öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri üzerine etkisi*. Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.
- Kaptan, F. (1998) *Fen Bilgisi Öğretimi*. (1.basım). Ankara. Anı Yayıncılık.
- Karamusaoglu, K. (2003). *Kavram Haritası Yolu İle Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Kavram Yarılgılarının Tespiti*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2023). *Bilimsel araştırma yöntemi kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaya, O. N. (2003). Eğitimde alternatif bir değerlendirme yolu: kavram haritaları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 25. s. 265-271. <http://efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/912-published.pdf>
- Kırıçoğlu, O.T., Stokrocki, M. (1997). *Ortaöğretim Sanat Öğretimi*. Ankara: MEB Projesi YÖK/ Dünya Bankası Yayını.
- Küçükahmet, L.(2006) *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. (18.basım). Ankara. Nobel Yayıncılık.
- Mülayim, S.(1983). *Sanat Tarihi Metodu*. (1.basım). İstanbul. Anadolu Sanat Yayınları.
- Özsoy, V. (2007). *Görsel Sanatlar Eğitimi*. (2.basım). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- San, İ. (1979). *Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık*. (2.basım). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ünver, E. (2002). *Sanat Eğitimi*. (1.basım). Ankara: Nobel Yayınları.
- Yaman, H. (2006). *İlköğretim ikinci kademe dil bilgisi derslerinde kavram haritası tekniğinin öğrenci başarısına ve hatırlamaya etkisi*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Yılmaz,H., Sünbül, A.M. (2000) *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. (1.basım). Konya. Mikro Yayınları.

BÖLÜM 4

Gemoloji ve Kuyumculuk: Gelenekten Bilime Uzanan Bir Sanat

Ufuk ÖREN¹

Giriş

Bazı mineraller, taşlar ve organik materyaller; güzellikleri, nadir bulunmaları ve fiziksel ile kimyasal özelliklerindeki benzersizlikleri nedeniyle mücevher ya da dekoratif malzeme olarak kullanılmakta ve bu şekilde özel bir değer kazanmaktadır. Ekonomik değeri olan bu tür malzemeler, değerli taş (precious stone), yarı değerli taş (semi-precious stone) ya da genel anlamda süs taşı veya mücevher taşı (gem, gemstone, ornamental stone) olarak adlandırılmaktadır. Mücevher taşlarının değerli ve yarı değerli şeklinde sınıflandırılması öznel bir yaklaşımdır ve bu ayırım için net bir sınır bulunmamaktadır (Hatipoğlu 2015, Ören ve Koralay 2023).

Mücevher taşlarının özelliklerini benzersiz kılan temel kriterler şunlardır:

- » Doğal yollarla oluşmuş olmaları,
- » Çekici bir görünüme sahip olmaları,
- » Nadiren bulunmaları,
- » İşlenebilirlik özellikleri,
- » Sertlik dereceleri,
- » Çizilmeye, darbelere ve kimyasal maddelere karşı dayanıklılık,
- » Büyük ve tek kristal yapı sergilemeleri,
- » Parlaklık, saflık, saydamlık ve renk gibi görsel özellikler (MTA 2022)

Süs taşları, kullanım alanlarına göre şu kategorilere ayrılabilir;

¹ Öğr. Gör. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Karacasu Memnune İnci MYO, El Sanatları Bölümü, ufukoren@adu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-8107-2385

- » **Kültürel ve Sanatsal Mirasın Korunması:** Gemoloji ve kuyumculuk, kültürel bir miras niteliği taşıdığından, geleneksel tasarım ve tekniklerin korunmasına önem verilmelidir. Bu doğrultuda, ustalık gerektiren el işçiliği ve tarihi tasarımların gelecek nesillere aktarılması için özel eğitim programları ve projeler geliştirilmelidir.
- » **Araştırma ve Geliştirme Faaliyetleri:** Yeni sentetik taş üretim teknikleri, tahribatsız analiz yöntemleri ve daha çevre dostu işleme süreçleri için akademik araştırmalar desteklenmelidir. Gemoloji laboratuvarlarının ve kuyumculuk atölyelerinin iş birliği yapması, sektörde yeniliklerin hızlanmasına katkı sağlayacaktır.
- » **Uluslararası İş Birlikleri:** Kuyumculuk ve gemoloji sektöründe uluslararası iş birliği platformları oluşturulmalıdır. Taş ticareti, sertifikasyon ve tasarım standartları konusunda ortak projeler, küresel sektörde kalite ve güvenilirliği artıracaktır.

Kaynaklar

- Anderson, B. W. (1973) *Gem Testing*, New York: Emerson Books, 350 pp.
- Cartwright, A. (2020) *Sustainable Gemology: Ethical Sourcing and New Technologies*. London: Springer,
- Clark, D. (2013) An Introduction To Gemology, *International Gem Society*, 1.
- Deetlefs, M., Seddon, K. R., Shara, M. (2006) Neoteric Optical Media for Refractive Index Determination of Gems and Minerals, *New Journal of Chemistry*, 3, 317-326.
- Gübelin, E., Koivula, J. I. (2008) *Photoatlas of Inclusions in Gemstones*. Basel: Opinio Publishers.
- Güney, H., Hatipoğlu, M. Süstaşı Oluşumu, İşleme ve İnceleme Yöntemlerinin Antik Dönem ve Günümüz Kuyumculuk-Takı Tasarımındaki Yeri, *İdil*, 99, 1557-1570.
- Hainschwang, T., Fritsch, E., Gaillou, E., Shen, A. (2024) Analysing the Luminescence of Gems. *Elements* 20(5): 312-317.
- Hatipoğlu, M. (2011) *Renkli Kıymetli Taşlar*, İzmir: Zeus Kitabevi.
- Hatipoğlu, M. (2007) *Süstaşları Mineralojisi*, İzmir: Sas Ajans.
- Hatipoğlu, M. (2015) *Süstaşları Mineralojisi*, İzmir: Zeus Kitabevi.
- Hughes, R. W. (2014) Pleochroism in Faceted Gems: An Introduction, *Gems&Gemology*, 49, 216-226.
- Hurlbut, C. S., Kammerling, R. C. (1991) *Gemology*. New York: John Wiley & Sons, 337pp.
- İrepoğlu, G. (1988). *Osmanlı Saray Mücevherleri*. İstanbul: BGK yayınları,
- Karamelas, S., Kiefert, L., Bersani, D., Vandenabeele P. (2020) *Gems and Gemology: An Introduction for Archaeologists, Art-Historians and Conservators*, Germany: Springer.
- Koralay, T., Ören, U. (TY) Determination of spectroscopic features and gemstone potential of garnet crystals from the Çamköy region (Aydın-SW Turkey) using XRPD, XRF, Confocal Raman Spectroscopy, (2020) EPMA and gemological test methods, *Periodico di Mineralogia*, 89(2), 105-123.
- Lee, H., Webster, R. (1954) Notes on Discoloration of pearls, *The Journal of Gemmology And Proceedings of the Gemmological Association of Great Britain* 4(7).
- Nassau, K. (1984) *Gems Made by Man*. New York: Chilton,

- O'Donoghue, M. (2006) *Gems: Their Sources, Descriptions and Identification*, Oxford: Elsevier, 873 pp.
- Ogden, J. (1992) *Jewellery of the Ancient World*. London: British Museum Press.
- Ören, U., Akar, S., Cevizci, F. (2018) Antik Afrodisias Takıları Üzerine Bir İnceleme, (editör: Bilge Doğanlı), Antik Afrodisias ve Markalaşma, Ankara: Gece Kitaplığı.
- Ören, U., Koralay, T. (2023) Menderes masifi'ndeki (Hacıaliler/Çine-Aydın) granat (Lal Taşı) porfiroblastlarının, Mineralojik-Jeokimyasal ve gemolojik İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 29(7), 769-782.
- Read, P. (1999) *Gemmology*, London: Routledge, 326 pp,
- Singh, S. (2002) Refractive Index Measurement and Its Applications, *Physica Scripta*, 65(2),
- Sinkansas, J., (1986) Contributions to a History of Gemology: Specific Gravity -Origins and Development of the Hydrostatic Method, *Gems&Gemology*, 22, 156-165,
- Smith, J. (2009) *Gemology: Tools and Techniques*. Antwerp: GemWorld Press.
- Spier, J. (1992) *Ancient Gems and Finger Rings: Catalogue of the Collection the J. Paul Getty Museum*. Kyott: Nissha Printing Co.
- Şahin, S. Y. (2023) Süstaşlarının Tarihsel Yolculuğu, *Jeodergi*, 43, 35-41,
- Türel, K. (2001) Madencilik Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara,
- Ulrich, H. (2015) Gem Notes Coloured Stones, *The Journal of Gemmology*, 34(7),
- Webster, R. (2013) *Practical Gemmology-A Study of the Identification of Gem-Stones, Pearls and Ornamental Minerals*, UK: Read Books Ltd.,
- Zhang, Z.; Shen, A. (2023) Fluorescence and Phosphorescence Spectroscopies and Their Applications in Gem Characterization. *Minerals*, 13, 626.
- Görsel Kaynaklar**
- Görsel 1:** Akar, S. Bağlam, Uluslararası Türk Dünyası Geleneksel Sanatlar Çevrimiçi Sergisi "19 Mayıs Armağanı" kataloğu, 2021. ISBN: 978-605-73790-0-9
- Görsel 2:** Akar, S. Bütün, Uluslararası Dünya Sanat Günü Davetli Plastik Sanatlar Sergisi kataloğu, 2022. ISBN: 978-605-72239-7-5
- Görsel 3:** Akar, S. Dolaşım, XV. Uluslararası Türk Kültürü, Sanatı ve Kültürel Mirası Koruma Çevrimiçi Sempozyumu/ Sanat Etkinlikleri kataloğu, 2021. ISBN: 978-605-73790-9-2
- Görsel 4:** Akar, S. Filiz, 8 Mart Uluslararası Davetli-Çevrimiçi Plastik Sanatlar Sergisi kataloğu, 2022. ISBN: 978-605-72239-5-1
- Görsel 5:** Clark, D. An Introduction To Gemology, *International Gem Society*, 1, 2013
- Görsel 6:** DB Pırlanta, Pırlanta Hakkında, Erişim adresi: <https://dbpirlanta.wordpress.com/author/dbpirlanta/> Erişim tarihi: 25.04.2021, 2016.
- Görsel 7:** Gemstone Basic, Photomicrography, Inclusion Galleries, Erişim adresi: <https://www.gemstonebasics.com/main/photomicrography.html>, Erişim tarihi: 18.12.2019.
- Görsel 8:** Kruss Gemmo-Shop, Spectroscope Device Set, Erişim adresi: <https://kruess-shop.de/en/products/cold-light-sources/spectroscope-equipment-set/>, Erişim tarihi: 05.01.2020
- Görsel 9:** Michel, O. Pırlanta Renk Özelliği, Erişim adresi: <https://orientpirlanta.com/pirlanta-renk-ozelligi/>, Erişim tarihi: 19.08.2020, 2016.
- Görsel 10:** Nusret Takı, Tektaş Yüzük, Erişim adresi: <https://www.nusrettaki.com/050-karat-tek-tas-pirlanta-yuzuk-g-vs>, Erişim tarihi: 10.11.2024.
- Görsel 11:** Ören, U. Süs Taşlarında Değerlendirme Yöntemleri (Mineralojik ve Gemolojik Yaklaşımlar), Doktora Semineri (Yayımlanmamış), *Pamukkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, 2020.
- Görsel 12:** Ören, Ufuk, Süs Taşları Mineralojisi Ders Notları (Yayımlanmamış), ADÜ Karacasu Memnune İnci MYO, 2014.
- Görsel 13:** Smithsonian Institution, Hope Diamond, Erişim adresi: <http://n2t.net/ark:/65665/3985b643b-fb12-4268-9f1b-2a254447208>, Erişim tarihi: 30.09.2024.

BÖLÜM 5

Görsel Sanatlar Eğitimi Öğrencilerinin Sosyal Ağ Sitelerine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması

Huriye AYDIN ÇELİKCAN ¹

Giriş

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte İnternet ve sosyal ağ yazılımları gelişmiş, zaman ve mekân sınırlaması olmaksızın, kullanıcılara kendi oluşturdukları içerikler ile istedikleri görsel, ses ve yazılı materyalleri paylaşma imkânı sunmuştur. Sosyal ağ yazılımları, bu anlamda günümüzde oldukça kalabalık bir kitle tarafından kullanılan birçok platformda karşımıza çıkan ve özellikle sağlık, kültürel, siyasal hatta toplumsal alanlara ilişkin içerik üreten etkili bir kavrama dönüşmüştür. Özellikle Web 2.0 teknolojilerin gelişmesi sonucunda, hayatımıza hızlı bir giriş yapan sosyal medya ve araçları, toplumsal anlamda günümüz iletişim ağının önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Sosyal ağların, kullanıcıların bazı teknolojiler yardımıyla diğer kişi ve gruplarla etkileşimde bulunulmasını sağlayan bir tür araç veya hizmet sunan uygulamalar olduğu düşünülmektedir (Body ve Ellison, 2007: 212). Bir başka anlamda ise sosyal medya, kişilerin kapalı veya sınırlı bir sistem aracılığıyla, dışarıya açık ya da yarı açık profiller oluşturarak yine aynı sistem üzerinde bağlantı içerisinde oldukları diğer kişi ve kullanıcıların profillerini görme, inceleme ve kendilerinin ya da sistemdeki diğer kullanıcıların düzenledikleri bağlantı listelerini takip etmelerine kolaylıkla sağlayan web tabanlı hizmetler olarak tanımlanmaktadır (Erkayhan, 2013: 17). Günümüzde zaman ve mekân sınırı olmaksızın paylaşımın ve tartışmanın yapılabildiği sosyal medya platformlarının

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Müzik ve Güzel Sanatlar Eğitim Fakültesi Görsel Sanatlar Eğitimi Bölümü, huriye.celikcan@mgu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-8725-4251

Kaynaklar

- Akıncı Vural, B. & Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege Üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yaşar University*, 5(20), 3351.
- Aksüt, M., Ateş, S., Balaban, S. & Çelikkanat, A. (2012). İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerine İlişkin Tutumları (Facebook Örneği). *Akademik Bilişim Kongresi'nde sunulmuş bildiri*, Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Argın, F.S. (2013). Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bilen, K., Ercan, O. & Gülmez, T. (2014). Sosyal ağların kullanım amacı ve benimsenme süreci; Kahramanmaraş sütçü imam üniversitesi örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi/ Journal of Research in Education and Teaching*, 3(1), 115-123.
- Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230. 10 Aralık 2015 tarihinde <http://mimosa.pntic.mec.es/mvera1/textos/redessociales.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Cole, D. A. (1987). Utility of confirmatory factor analysis in test validation research. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 55, 584-594.
- Erkayhan, Ş. (2013) Küresel Yerel Ölçekte Ağ Kültürü ve Sosyal Medya, *Can Bilgisi ve Gülüm Şener (Ed.), Sosyal Medya ve Ağ Toplumunu-2: Kültür, Kimlik, Siyaset içinde (s.15-38)*. İstanbul: Grafik Tasarım.
- Erkuş, A. (2003). Psikometri üzerine yazılar. Ankara: Türk Psikologlar Derneği.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1988). İnsan ve İnsanlar. İstanbul: İstanbul.
- Kıcı, D. (2012). Sosyal paylaşım ağlarının işbirlikli öğrenmede kullanımı: bir Facebook uygulaması. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kline, R.B. (2005), *Principles and practice of structural equation modeling (2nd Edition ed.)*. New York: The Guilford Press.
- Leech, N. L., Barrett, K. C., & Morgan G. A. (2005). *SPSS for intermediate statistics: Use and interpretation*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Lewis, K., Kaufman, J., Gonzalez, M., Wimmer, A. & Christakis, N. (2008), Tastes, Ties, and Time: A New Social Network Dataset Using Facebook.com, *Social Networks*, 30, 330-342.
- Li, Charlene (2007), How Consumers Use Social Networks, For Interactive Marketing Professionals, 21, 1-11. Haziran
- Lockyer, L., & Patterson, J. (2008). Integrating Social Networking Technologies in Education: A Case Study of a Formal Learning Environment. Paper presented at the Advanced Learning Technologies. ICALT '08. Eighth IEEE International Conference on.
- Morgan, C.T. (1991). Psikolojiye giriş. 8. Baskı (Çev. Arıcı, H., Aydın, O. ve ark.), Ankara, Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Morgan, M.E, Snelsan, C., & Elison-Bowers, P. (2010). Image and Video Disclosure of Substance Use on Social Media Websites, *Computers in Human Behavior*, 1-7.
- Öztürk, M., & Akgün, Ö. E. (2012). Üniversite öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerini kullanma amaçları ve bu sitelerin eğitimlerinde kullanılması ile ilgili görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 49-67.
- Pratkanis, A. R., Greenwald, A. G. (1989). A sociocognitive model of attitude structure and function. In L. Berkowitz (Ed.), *Advances in experimental social psychology*, 22, 245-285.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics*. 05.05.2016 tarihinde <http://tocs.ulb.tu-darmstadt.de/135813948.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Tavşancılı, E. (2010). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Ankara: Nobel.

- Tezbaşaran, A. (1997). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. (İkinci baskı). Ankara: Türk Psikologlar Derneği.
- Tufan, F. (2013). Sosyal ağların radyo yayıncılık uygulamalarına sunduğu yeni olanaklar: r@dyo 2.0. Can Bilgili & Gülüm Şener (Eds.). Sosyal Medya ve Ağ Toplumu-1: Kitle Değişiminde Yaşanan Değişimler içinde (s. 131-149). İstanbul: Grafik Tasarım.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2012). Türkiye istatistik yıllığı, 2011 özeti: İstatistiklerle Türkiye. Tarihinde http://www.tuik.gov.tr/IcerikGetir.do?istab_id=5 adresinden 6 Aralık 2013 erişildi.
- Wikipedia. Social interaction. 11 Kasım 2024 tarihinde <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/interaction?q=interaction> sayfasından erişilmiştir.

BÖLÜM 6

Gelenekten Modernliğe: Türk Motiflerinin Takıya Yolculuğu

Servet AKAR¹

Giriş

Geleneksel Türk motifleri, Türk el sanatlarının neredeyse her alanında köklü bir geçmişe sahiptir. Bu motifler, yalnızca estetik bir unsur değil, aynı zamanda kültürel ve tarihsel bir mirası temsil etmektedir. Günümüzde, bu motiflerin modern takı tasarımlarına nasıl taşındığını ve hangi alanlarda kullanıldığını anlamak, bu köklü mirası daha iyi kavramak için oldukça önemlidir.

Motifler, Türk sanatlarında bezeme sanatıyla günümüze kadar ulaşmış ve farklı formlarda varlığını sürdürmüştür. Bezeme sanatı; tezhip, çini, kalem işi, ahşap işçiliği, maden işçiliği, halıcılık ve taş oymacılığı gibi pek çok dalda karşımıza çıkmaktadır (Çeliker 2011, Öztürk 2021). Bu farklı dallarda kullanılan motiflerin temelleri aynı olsa da, uygulama sırasında teknik ve malzeme açısından farklılıklar gösterebilir. Örneğin, bir mimari yapının duvarlarına uygulanan bezeme motifleri, küçük boyutlu günlük kullanım eşyalarına da aktarılabilir. Bu süreçte en temel fark, motifin uygulandığı yüzeyin boyutlarına ve detaylarına göre yapılan düzenlemelerden ibarettir. Bu bağlamda, geleneksel Türk motiflerinin kullanıldığı yüzey düzenlemeleri “süsleme” değil, “bezeme” olarak adlandırılır. Süsleme terimi, Fransızca “décoration” veya Arapça “tezyinat” terimlerinin karşılığı olarak, üç boyutlu çalışmaları da kapsayan daha geniş bir anlam taşır. Bezeme ise, herhangi bir yüzeyin estetik bir görünüm kazanması için uygulanan boyalı ya da boyasız, düz veya kabartmalı desen çalışmalarını ifade eder (Genç ve Öztürk 2023).

¹ Öğr. Gör., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Karacasu Memnune İnci MYO, El Sanatları Bölümü, servet.akar@adu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-4707-9970

Kaynaklar

- Akar, A. (1969). "Tezini San'atlarımızda Vazo Motifleri." *Vakıflar Dergisi*, 8, 267-271.
- Anderson, K. (2008). Coral jewellery. *Victorian Review*, 34(1), 47-52.
- Bırol, İ. A., Derman, Ç. (2001). *Türk Tezini Sanatlarında Motifler*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı,
- Causes, F. (2011). *Amber and the ancient world*. Getty Publications.
- Çeliker, D. (2011). Geçmişten günümüze türklerde keçecilik ve keçe yapımında yeni teknikler. *Art-e Sanat Dergisi*, 4(8), 1-22.
- Davenport, T. (2008). Jewels and jewellers in Pearl. *Review of English Studies*, 59(241), 508-520.
- Duran, G. (2018). Osmanlı tezhip sanatında natüralist üslûpta çiçekler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 177-199.
- Elkran, G. A. (2021). Tezhip Sanatında Natüralist Motifler Kapsamında Yaprak Motifinin İncelenmesi. *Çeşm-i Cihan: Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi E-Dergisi*, 8(2), 217-240
- Eracar, Y. (2003). XI. yüzyıldan XXI. yüzyıla kadar tezhip sanatında kullanılan bitkisel motifler. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Genç, M., & Öztürk, G. Cennete Açılan Kapılar Denizli Çal'da Tespit Edilen Paşa Kapısı (Cennet Kapısı) Desenli Torbaların Teknik ve Desen Açısından İncelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (60), 222-242
- Gümüştekin, N. (2011). Anadolu ve diğer kültürlerde işaret ve simgelerde anlam. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(26), 103-118,
- Güney, H. Kakma, (2023). Kabartma/Repousse ve Varak Kuyumculuk-Takı Tasarımı Süsleme Teknikleri Ve Türk Halk Danslarına Yansımaları. 11. Uluslararası Müzik ve Dans Kongresi.
- Hatipoğlu, M., Ören, U., & Kibici, Y. (2011). Micro-Raman spectroscopy of gem-quality chrysoptase from the Biga-Çanakale region of Turkey. *Journal of African Earth Sciences*, 61(4), 273-285.
- Kayabaşı, N., & Yanar, A. (2013). Türk el sanatlarında kullanılan nazar motifleri ve Alevilerde nazar inancı. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, (65), 169-184,
- Kılıç, S. (2016). Eski Türklerde Kuyumculuk Geleneği Ve Metal Süsleme Teknikleri. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (58), 23-55.
- Koralay, T., Ören, U. (2020). Determination of spectroscopic features and gemstone potential of garnet crystals from the Çamköy region (Aydın-SW Turkey) using XRPD, XRF, Confocal Raman Spectroscopy, EPMA and gemological test methods, *Periodico di Mineralogia*, 89(2), 105-123.
- Ögel, B. (1971). *Türk mitolojisi* (Vol. 1971, p. 181). MEB.
- Öney, G. (1968). Anadolu Selçuklu Sanatında Hayat Ağacı Motifi. *Belleten*, 32(125), 25-36.
- Ören, U., & Koralay, T. (2023). Mineralogical-Geochemical and gemological investigations garnet porphyroblasts (Lal Stones) in Menderes massif (Hacıaliler/Çine-Aydın). *Pamukkale University Journal of Engineering Sciences*, 29(7), 769-782.
- Ören, U., Akar, S., Cevizci, F. (2018). Antik Afrodisias Takıları Üzerine Bir İnceleme, (editör: Bilge Doğanlı), *Antik Afrodisias ve Markalaşma*, Ankara: Gece Kitablığı.
- Ören, U., Koralay, T. (2024). Evaluation of garnet phenocrysts in volcanic rocks (Görece/İzmir-Western Türkiye) for their usability as a semi-precious gemstone by multi-analytical methods. *Spectroscopy Letters*, 57(7), 388-411
- Öztürk, İ. (2021). Hakkârî'de Tespit Edilen Şel Şepik Örneklerinin Teknik ve Desen Özelliklerinin İncelenmesi. *Art-e Sanat Dergisi*, 14(27), 512-531.

- Pamuk, A., Oyman, N. R. (2016). Türk Çini Sanatında Kullanılan Hayvansal Figürlerin Seramik Yüzeyler Üzerinde Üç Boyutlu Uygulanması. *Art-E Sanat Dergisi*, 9(17).
- Soydınç, Ö. (2018). *Günümüzde geleneksel sanatlarda kullanılan organik malzemelerden yapılan takılar*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü,
- Sönmez, H. (2018). *Yeni Başlayanlar İçin Tezhip-1*. İstanbul: İnkılâb Basım Yayım,
- Şentürk, F. (2007). Anadolu takılarındaki motifler ile Tunus takılarındaki motiflerin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Şimşir, Z. (1990). Konya Selçuklu medreseleri çinilerinde kullanılan motifler. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Taşkale, F. (1994). Tezhip Sanatının Kullanım Alanları. Sanatta Yeterlilik Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Turgunbayer, C. (2007). Türk dünyası destanlarında ortak motifler üzerine. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, (24), 93-102.

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1:** Armada, Armada Çini 20x20 Cm Ac 28 Geometrik Desenli İznik Kırmızı Çini Karo. Erişim Adresi: <https://www.armadaseramik.com/urun/armada-cini-20x20-cm-ac-28-geometrik-desenli-iznik-kirmizi-cini-karo>, Erişim tarihi: 20.11.2024.
- Görsel 2:** Artuklu Telkari, Çiçek Motifli Telkari Gümüş Saç Tokası. Erişim adresi: <https://www.artuklutelkari.com/urun/cicek-motifli-telkari-gumus-sac-tokasi/>, Erişim tarihi: 01.11.2024.
- Görsel 3:** Başoğul, R., Rumi Sanatı. Erişim adresi: <http://www.rehabasogul.com/2009/03/21/rumi-sanati/>, Erişim tarihi: 16.03.2020.
- Görsel 4:** Besay Gold, Nazar Boncuklu Kolye. Erişim adresi: <https://www.besaygold.com/urun/Nazar-Boncuklu-Kolye-KSNY048>, Erişim tarihi: 01.10.2024.
- Görsel 5:** Çini Evi, Selçuklu Yıldızı Motifli 25cm Bronz Tabak, Erişim Adresi: <https://www.cini.com.tr/selcuklu-yildizi-motifli-25cm-bronz-tabak-1699>, Erişim Tarihi: 01.12.2024.
- Görsel 6:** Ertürk, K. Lalezar, XII. Uluslararası Türk Sanatı, Tarihi ve Folkloru Kongresi /Sanat Etkinlikleri Sergisi, 2019. ISBN: ISBN: 978-605-83531-5-2
- Görsel 7:** Fikriyat, İstanbul Tarihinde İz Bırakmış 10 Motif, Hatayi. Erişim adresi: <https://www.fikriyat.com/galeri/geleneksel-sanatlar/istanbul-tarihinde-iz-birakmis-10-motifi/7>, Erişim tarihi: 15.07.2024.
- Görsel 8:** Fksilver, Lale Motifli Yeşil Taşlı Erkek Gümüş Yüzük. Erişim adresi: <https://www.fksilver.com/yesil-tasli-erkek-gumus-yuzuk>, Erişim tarihi: 16.08.2024.
- Görsel 9:** Hakan Mücevherat, Siyah Mineli Yıldız Sallantılı Altın Küpe 14 Ayar Altın. Erişim Adresi: <https://www.hakanmucevherat.com/ema-siyah-mineli-yildiz-sallantili-altin-kupe-14-ayar-altin>, Erişim tarihi: 20.11.2024.
- Görsel 10:** Islamic Illumination, Golden Flower March Art Challenge, Erişim adresi: <https://www.islamicillumination.com/blog/golden-flower-march-art-challenge>, Erişim tarihi: 01.04.2024.
- Görsel 11:** İdesanat, Penç, Erişim adresi: https://www.idesanat.com/g_icerik.php?id=299&l=, Erişim tarihi: 10.11.2024.
- Görsel 12:** Maktal, A. (2019). Türk Tezyinatındaki Yarı Üsluplaştırma Anlayışının “Portakal Çiçeği” Örneğinde İncelenmesi. *Mecmua*, (8), 85-97.
- Görsel 13:** MEB Antaya Olgunlaşma Enstitüsü, Desenlerin Dili, Erişim adresi: https://antalya-olgunlasma.meb.k12.tr/icerikler/desenlerin-dili_14363842.html, Erişim tarihi: 05.02.2024.
- Görsel 14:** Milliyet Pembe Nar, Takının vintage'ı Goldaş'tan. Erişim adresi: <https://www.milliyet.com.tr/pembenar/galeri/takinin-vintagei-goldastan-470920/1>, Erişim tarihi: 28.04.2020.
- Görsel 15:** Mine Hediyelik, Seramik Vazo Çeşitleri, Erişim adresi: <https://www.minehediyelik.com/tr/urunler/detay/30cm-cini-seramik-kadife-kutulu-hediyelik-gozyasi-vazo-cesitle-ri-modelleri-fiyatları>, Erişim tarihi: 18.02.2023

- Görsel 16:** Nusret Takı, 14 Ayar Altın Hayat Ağacı Kolye, Erişim adresi: <https://www.nusretta-ki.com/14-ayar-altin-hayat-agaci-kolye>, Erişim tarihi: 12.11.2024.
- Görsel 17:** Öz, T. Türk Kumaş ve Kadifeleri, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1946.
- Görsel 18:** Marbling Studio, Yaprak Çizimleri, Erişim adresi: <https://tr.pinterest.com/pin/860117228805957713/>, Erişim tarihi: 02.09.2024.
- Görsel 19:** Selvi Halıcılık, Etnik Motiflerin Vazgeçilmez Büyüsü. Erişim adresi: <https://www.selvihali.com.tr/en/blog/content/indispensable-spell-of-ethnic-motifs-14>, Erişim tarihi: 15.03.2022.
- Görsel 20:** Stoneage, Kadın Kolye Yakut Taşlı Çift Gonca. Erişim adresi: https://www.stoneage.com.tr/urun/981_stoneage-kadin-kolye-yakut-tasli-cift-gonca-zincir-hediyeli?srsltid=AfmBOor8HCabjnC2IQCgiwxF5_igHC8X8p0LiA98EmUe6Zjh_OUn4fAH, Erişim tarihi: 09.09.2024.
- Görsel 21:** STP Pazar, Telkari Gümüş Yaprak Desenli Takı Seti, Erişim Adresi: <https://stp-pazar.com/tr-product/40973199/72572557>, Erişim tarihi: 22.11.2024.
- Görsel 22:** Şile Silver, Çift Başlı Kartal 925 Ayar Gümüş Yüzük. Erişim adresi: https://www.silesilver.com/otantik-erkek-yuzukleri_212/cift-basli-kartal-925-ayar-gumus-yuzuk_9478?lang=tr, Erişim tarihi: 28.11.2024.
- Görsel 23:** Takiboom, Renkli Taşlı Nazar Boncuklu Tavus Kuşu Gümüş Kolye. Erişim Adresi: <https://www.takiboom.com/renkli-tasli-nazar-boncuklu-tavus-kusu-gumus-kolye-ysdg-ro-daj>, Erişim tarihi: 23.11.2024.
- Görsel 24:** Tüm Cebeci, D. Türk İşleme Sanatında Hayat Ağacı Motifi ve Uygulamalar, *ARIŞ Halı Dokuma ve İşleme Sanatları Dergisi*, 20-21, 7-29, 2022.
- Görsel 25:** Vaov, Vaov 925 Ayar Gümüş Geometrik Desenli Kolye, Erişim adresi: <https://vaov.com/vaov-925-ayar-gumus-desenli-kolye-kopya>, Erişim tarihi: 15.11.2024.

BÖLÜM 7

Bir Sanatla Terapi Uygulama Örneği: Heykel Atölyesi İle Çocuk Haklarının Keşfi ¹

Mehmet Hakan BİTMEZ ²

Emine TEKER ³

Giriş

Sanat terapisi, sanatın bireylerin psikolojik, duygusal ve zihinsel iyileşmelerini teşvik etmek amacıyla kullanılan terapötik bir araçtır. Sanat terapisi, insanların bilinçaltındaki duyguları ve düşünceleri dışa vurabilmesini sağlarken, heykel de bu süreçte önemli bir yer tutar. Heykel, fiziksel ve somut bir ifade biçimi sunduğu için, katılımcılar sadece zihinsel değil, aynı zamanda bedensel olarak da kendilerini ifade etme fırsatı bulurlar. Bu, terapötik sürecin her iki yönünü de derinlemesine araştırma ve heykelin terapötik etkilerini anlamamıza olanak sağlar.

Sanat terapisi, bireylerin içsel dünyalarını dışa vurabilecekleri yaratıcı bir alan sunar. Sanatın terapötik gücü, duygusal iyileşmenin yanında bireylerin toplumsal bağlar kurmalarına da olanak tanır. Eracar, *Sözden Öte Sanatla Terapi ve Yaratıcılık* adlı çalışmasında, sanatın dil dışı bir ifade biçimi olarak kullanıldığında, bireylerin duygusal travmalarını aşmalarına yardımcı olduğunu belirtmiştir (Eracar, 2014). Benzer şekilde Acar (2011), sanatla terapinin bireylerin yaratıcılıklarını geliştirdiğini ve bu sürecin toplumsal ve bireysel iyileşmeyi sağladığını ifade etmektedir.

¹ Bu çalışma 7. Asos Congress Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda Sözlü Bildiri olarak sunulmuştur.

² Öğr. Gör. Dr., Harran Üniversitesi, Güzel Sanatlar fakültesi Resim Bölümü, hakanbitmez@harran.edu.tr, ORCID iD: 000-0002-0109-9781

³ Doç. Dr., Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi AD., emineteker@harran.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-3670-4184

6. Atölye Sürecinin Uzun Vadeli Takibi ve Değerlendirilmesi:

Son olarak, sanat terapisi atölyelerinin etkilerinin uzun vadeli olarak izlenmesi, katılımcıların sanatsal ve duygusal gelişimlerini daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır. Atölye sürecinin bitiminden sonra katılımcıların gelişimleri düzenli aralıklarla değerlendirilerek, sanat terapisi uygulamalarının uzun vadeli etkileri hakkında daha sağlam veriler elde edilebilir. Bu, atölye sürecinin etkinliğini ölçmek ve gelecekteki çalışmalar için geliştirme alanlarını belirlemek adına faydalı olacaktır. Uzun vadeli takibin, katılımcıların sanatsal becerilerinin yanı sıra kişisel gelişimlerini nasıl şekillendirdiğini de ortaya koyması, sanat terapisi alanında daha fazla bilgi ve anlayış üretmemize olanak tanıyacaktır.

Bu öneriler, sanat terapisi atölyelerinin katılımcılar üzerindeki etkisini artırmak için önemli bir rehber sunmaktadır. Atölyelerin daha kişiselleştirilmiş, çeşitli öğrenme yöntemlerine dayalı ve teknolojiyi içeren bir yapıya kavuşması, katılımcıların sanatsal ve duygusal gelişimlerini daha verimli bir şekilde destekleyecektir. Bu önerilerin hayata geçirilmesi, sanat terapisi uygulamalarının daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlayarak, terapötik sanat çalışmalarının etkilerini pekiştirecektir.

Kaynaklar

- Eracar, N. (2014). *Sözden Öte Sanatla Terapi ve Yaratıcılık*. İstanbul: Psychologist.
- Kramer, E. (1971). *Art as therapy with children*. New York: Schocken Books.
- Malchiodi, C. A. (2012). *Art therapy and emotional healing*. New York: Guilford Press.
- Moon, B. L. (2002). *Art therapy with children: Theory and practice*. New York: Brunner-Routledge.
- Schaverien, J. (2004). *The therapeutic use of art: A handbook of art therapy*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Soysal Acar, Ş. (2011). *Sanatla Terapi ve Yaratıcılık: Bir Eğitim Modeli Olabilir Mi?* İstanbul: Epsilon Yayınları.

BÖLÜM 8

Sümer Kil Tabletleri ¹

Damla BOYACI ²

Memduha Candan GÜNGÖR ³

Giriş

İlkel ve küçük topluluklardan daha büyük topluluklar halinde yaşamaya geçen insanoğlu, toplumsal hayatı düzenlemek ve yeni başladığı ticari hayatı yönetmek için kayıt tutma ihtiyacı duymuştur. Başlangıçta tarım, hayvancılık ve ticari amaçlarla başlayan kayıt tutma ihtiyacı, süreç içerisinde toplum kuralları, edebiyat ile birlikte yazının icadına giden süreci başlatmış ve medeniyetin temelini atmıştır. Bu ilerleme aşamalarında öne çıkan topluluk Sümerler olmuştur. Sümerler, yerleşik toplum hayatını en iyi uygulamaya geçirdiği bilinen uygarlıktır. Uygarlık olma sebebi de tam da bu yerleşik hayat düzenini sağlamak için kayıt tutma ihtiyacı duymaları ve yazıyı icat etmeleri olmuştur. Bu kayıt tutma ihtiyacı da kayıt tutmak için gereken malzeme ihtiyacını doğurmuş, farklı malzemelerden yazı denemelerinden (tokenler, düğümler, ağaç kabukları vs.) sonra kil tabletler kullanılmıştır. Kil tabletler üzerine sembollerle ifade edilen anlatımlar “çivi yazısı” olarak adlandırılır. Bu çalışmada medeniyet sürecinin işleyişi ve gelişimini anlamak amacıyla, yazı yüzeyi olan tablet çeşitlerine, kil tabletlere değinilmiş, Sümerler ve Sümer kil tabletleri hakkındaki bilgiler örnekler üzerinden aktarılmaya çalışılmıştır.

¹ Bu çalışma, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik ve Cam Tasarımı Ana Sanat Dalında 2023 yılında tamamlanan “Sümer Kil Tabletleri ve Uygulamalar” başlıklı, 10564768 Referans numaralı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik ve Cam Tasarımı Anasanat Dalı, İzmir, boyacidamla@gmail.com, ORCID iD: 0009-0009-2063-7176

³ Doç., Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, candan.gungor@deu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-4850-7447

Kaynaklar

- Albayrak, İ. (2016). “Sembollerden Çivi Yazısına Geçiş ve Yazının Anadolu’ya Gelişi”. *Archivum Anatolicum*, (Aran), 10/2 2016 S.15-26.
- Albayrak, İ., Erol, H. (2018). “Sümerler ve Dilleri Hakkında Bazı Notlar”. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi* Cilt:5, Sayı:17 Prof. Dr. Hüseyin Sever Armağan Sayısı, Ss. 153-163.
- Altuncu, A., (2014). “Sümerlerde Tanrı Anlayışı ve Tanrılar Panteonu”. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (7), 118-142.
- Cartwright, C. Ve J. Taylor, (2011). “Kil Tabletlerin Yapımı ve Yeniden Yapımı”, *Scienze Dell’antichità* 17, S. 297-324.
- Çığ, M. İ. (2005). “Kuran, İncil ve Tevrat’ın Sumer’deki Kökeni”. İstanbul (9.Basım).
- Çığ, M. İ. (2007). “Uygarlığın Kökeni Sumerliler-1: Tarihte İlk Edebi Eserlerden Seçmeler”, İstanbul.
- Çığ, M. İ. (2011). “Uygarlığın Kökeni Sumerliler-2: Sumerlilerde Günlük Yaşam”, İstanbul.
- Eratalay, S. (2007). “Sümer Dili’nin Biçimbilimsel ve Sözdizimsel Yapısı”, Yüksek Lisans Tezi, Dan Yrd. Doç. Dr. Mustafa Sarıca, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı, Van.
- Faulmann, C. (2005). “Kitap Adı Yazı Kitabı” Çev. İttr Arda Yayınevi İş Bankası Kültür Yayınları. İnceleme. Araştırma Dizisi.
- Gümüşhan, H. (2018) Yazının Tarihsel Gelişimi ve Bu Süreçte Yazının Çeşitli Yüzelelere Uygulanabilirliği 6. Uluslararası Matbaa ve Teknoloji Simpozyumu, İstanbul Üniv.1-3 Kasım 2018, 1127-1141.
- Hurçın, S. (1995). *Çivi Yazısı: Ortaya Çıkışı, Gelişmesi, Çözümü*. İstanbul: Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
- Kılıç, Y. (2009). “Eski Ön Asya Toplumları Arasında Yazı ve Dil Etkileşimi”. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 4, s. 122-149.
- Kramer, S. N. (2002). “Tarih Sümer’de Başlar Yazılı Tarihteki Otuzdokuz İlk”. Çev. Hamide Koyukan İstanbul: Kabalca Yayınevi. Birinci Basım: Temmuz 1999
- Memiş, Ekrem (2007) *Eskiçağda Mezopotamya*, Bursa.
- Roaf, M. (1996). “Atlaslı Büyük Uygarlıklar Ansiklopedisi Mezopotamya ve Eski Yakınoğu” Çev. Zülal Kılıç (9.Cilt), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Tuncel, O. (2020). *Kitabın İlk Formu: Eski Mezopotamya’nın Kil Tabletleri*. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, Cilt:25, Ss. 305-321
- Yıldız, N. (2000). “Eski Çağda Yazı Malzemeleri ve Kitabın Oluşumu”. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları V. Dizi-Sayı 53.
- Yolcu, H. (2008). “Pişmiş Kil ile İletişim” *Tibyan Yayıncılık*, İzmir
- Zengin, H. (2004). “Mezopotamya Bölgesinde İlk Siyasal Gelişmeler ve İlk Devlet Modeli: Sümer Kent Devleti”, Yüksek Lisans Tezi, Dan. Prof. Dr. Hasret Çomak, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- İnternet Kaynakları**
- Donbaz, (2021) https://www.youtube.com/watch?v=Xj_Edrpyp2m&T=474s, Erişim tarihi: 4 Nisan 2023.
- Dorman, Greg Priest ve Carolyn Priest (1999) “Mumlu Tablet Yapma ve Kullanma” <https://www.cs.vassar.edu/~capriest/tablets.html>, Erişim tarihi: 12 Mart 2023.
- Penn Müzesi (2019) “Çivi Yazımı Hakkında” <https://www.penn.museum/games/cuneiform.shtml>, Erişim tarihi: 12 Şubat 2023.
- Prieto, Ana Belén Sánchez (2016b). “Arkaik Yazı Malzemeleri” https://www.academia.edu/23146844/Writing_Materials_1_Archaic_Writing_Materials, Erişim tarihi: 12 Ocak 2023.

- Prieto, Ana Belén Sánchez (2016'a). "Kitap Formatları 1. Yazma Tabletleri" https://www.Academia.Edu/23178994/Book_Formats_1_Writing_Tablets%20, Erişim tarihi: 10 Ocak 2023.
- Taylor, Jonathan (2015). "Kil Üzerine Çivi Yazısı Yazmak", Nimrud: Asur Bilgi Üretiminin Materyalileri, Oracc.Org'daki Nimrud Projesi, <http://Oracc.Museum.Upenn.Edu/Nimrud/Ancientkalhu/TheWritings/Cuneiformonclay/Index.Html>, Erişim tarihi: 3 Mart 2023.
- Ucla Library, "Cuneiform Tablets," In Smarthistory, 1 Ocak 2016, <https://Smarthistory.Org/Cuneiform-Tablets/>, Erişim tarihi: 14 Nisan 2023.

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1.** Britishmuseum, (2023). "Kazıma çivi yazısı ile oyulmuş lapis lazuli taş tablet", <https://www.britishmuseum.org/collection/image/448464001> Erişim tarihi: 1 Mart 2023.
- Görsel 2.** Berkmen, H. (2010). "Çin Yazısının Kökeni" http://www.astroset.com/bireysel_gelism/kadim/k55.htm Erişim tarihi: 1 Şubat 2023.
- Görsel 3.** Avys.Omu.Edu.Tr, (2019). "Mezopotamya uygarlıkları yerleşim yerleri" [https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/cyanar/135493/Sanat%20Tarihi%20I%205.%20Hafta%20\(Mezopotamya%20Uygarl%C4%B1klar%C4%B1%20S%C3%BCmerler\).pdf](https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/cyanar/135493/Sanat%20Tarihi%20I%205.%20Hafta%20(Mezopotamya%20Uygarl%C4%B1klar%C4%B1%20S%C3%BCmerler).pdf) Erişim tarihi: 10 Ekim 2022.
- Görsel 4.** Muhammed Âmin, O. S. (2018). "Sümer savaş sahnesi. Erken Hanedan Dönemi yaklaşık M.Ö. 2500" <https://www.worldhistory.org/image/8428/detail-of-the-war-scene-of-the-standard-of-ur-show/> Erişim tarihi: 10 Ekim 2023.
- Görsel 5.** Rakowitz, M. (2014). "Erkek ve Kadın Heykelleri. Alçı. Erken Hanedan dönemi (yaklaşık MÖ 2750–2500)." <https://isac.uchicago.edu/museum-exhibits/special-exhibits/michael-rakowitz-invisible-enemy-should-not-exist> Erişim tarihi: 1 Ekim 2022
- Görsel 6.** Çığ, M. İ. (2007). "Uygarlığın Kökeni Sumerliler-1: Tarihte İlk Edebi Eserlerden Seçmeler", İstanbul, Erişim tarihi: 1 Mart 2023.
- Görsel 7.** Hotcore, (2023). "60 tabanlı sayı sistemi" <https://hotcore.info/act/kareff-040627.html>, Erişim tarihi: 10 Ocak 2023.
- Görsel 8.** Margaryan, P. (2019). "Sümer kil tablet, besin kaynaklarının kaydını tutmak için piktogramlar kullanılmış erken yazı örneği" <https://arkeofili.com/sumerlerin-dunyayi-degistiren-9-icadi/> Erişim tarihi: 12 Mart 2023.
- Görsel 9.** Christies, (2004). "Sümer kil tabletleri" <https://www.christies.com/lot/five-sumerian-clay-cuneiform-tablets-third-dynasty-5903827/?intObjectID=5903827&lid=1> Erişim tarihi: 1 Ocak 2023.
- Görsel 10.** Museivaticani, (2023). Sümer kil tableti, tanrı Enlil'in adının geçtiği bir arazi satışıyla ilgili metni içermektedir "<https://www.museivaticani.va/content/museivaticani/en/collezioni/musei/museo-gregoriano-egizio/sala-viii-antichita-del-vicino-oriente-antico/tavoletta-cuneiforme.html#&gid=1&pid=1> Erişim tarihi: 10 Ocak 2023.
- Görsel 11.** Cuneiform, (2023). "Stylus, Kama" <https://cuneiform.neocities.org/CWT/howtowritecuneiform> [12 Mart 2023].
- Görsel 12.** Roaf, M. (1996). "Atlaslı Büyük Uygarlıklar Ansiklopedisi Mezopotamya ve Eski Yakınoğu "Çev. Zülal Kılıç (9.cilt), İletişim Yayınları, İstanbul. ISBN: 9789754705164. Erişim tarihi: 12 Mart 2023.
- Görsel 13.** Terry, S. (2013). "Çivi yazısı, kilin üstüne bir çubukla (kama) bastırılarak çıkarılmaktadır" <https://fineartamerica.com/featured/cuneiform-clay-tablet-and-stylus-sheila-terry.html> Erişim tarihi: 15 Şubat 2023.
- Görsel 14.** British Library, (2023). "Sümer kil tableti, sığır ve eşeklerin listesini içermektedir" <https://www.bl.uk/collection-items/4000-year-old-tablet-recording-temple-offerings> Erişim tarihi: 4 Nisan 2023.

BÖLÜM 9

Manet'nin İzinde: Resimsel İlhamın Seramikteki Yansıması

Öznur YILDIRIM ¹
Çağatay ATLI ²
Semih ÇINAR ³

Giriş

Sanat tarihi boyunca resim ve seramik, estetik ve işlevselliği birleştiren disiplinler olarak yan yana gelişmiştir. Kadri Pärnamets'in seramik çalışmaları, Avrupa resim geleneğini üç boyutlu bir yüzeyde yeniden yorumlayarak bu iki alan arasındaki sınırları belirsiz hale getirir. Bu araştırmada, Kadri Pärnamets'in "The Customer" (2015) isimli seramik eseri ele alınarak Édouard Manet'nin "A Bar at the Folies-Bergère" (1882) tablosunun sanatçının çalışmasına olan etkisi tartışılacaktır. Makale, resim ve seramik arasındaki disiplinlerarası ilişkinin, Manet'nin modern hayatı konu alan figüratif yaklaşımının üç boyutlu bir forma dönüştürülmesi yoluyla nasıl zenginleştiğini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Pärnamets, Manet'nin ikonik sahnesini seramik bir çaydanlık formunda yeniden yorumlayarak hem tarihsel bir gönderme yapmış hem de objeyi dekoratif ve işlevsel bir sanat eseri hâline getirmiştir. Manet'in tablosu ve Pärnamets'in seramik eseri hem teknik biçimsel hem de kavramsal çözümlemesi yapılarak, eserler arasındaki estetik ve disiplinler arası ilişkiye odaklanılacaktır.

Sanat tarihi boyunca resim ve seramik, birbirine ilham veren ve yaratıcı bir sinerji oluşturan iki disiplin olmuştur. Resim, iki boyutlu yüzeylerde estetik ve

¹ Doç., Adıyaman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü, oznuraks@gmail.com, ORCID iD: 0000-0003-4140-8929

² Öğr. Gör. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, caagatayatli@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-5059-129X

³ Dr. Öğr. Üyesi, Adıyaman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, scinar@adiyaman.edu.tr, ORCID iD 0000-0001-5942-3241

nesnelere, bireyin toplumdaki kimliğini ve rolünü sorgulatan bir metafor olarak dikkat çekmektedir. Çaydanlık kapağının figürün kafası olarak betimlenmesi, bireyin kimlik ve işlevsellik arasındaki gerilimli ilişkisini vurgularken, trapezci figürünün işlevselliğe dönüşen ayakları, toplumsal rollerin nesneleşme sürecine dair güçlü bir yorum sunmaktadır. Bu detaylar, seramik sanatının hem estetik hem de kavramsal potansiyelini etkili bir şekilde ortaya koymaktadır. Pärnamets, seramiğin dokunsal ve üç boyutlu doğasını kullanarak izleyiciyle doğrudan bir bağ kurar. Eserde kullanılan organik ve soyut formlar, hem Manet'in tablosundaki kalabalık ve mekânsal derinliğe bir gönderme yapar hem de modern yaşamın karmaşık dinamiklerini çağırıştırır. Aynalar ve yansımalarından ilham alan soyut dokular, izleyiciyi eserin bir parçası hâline getirirken hem fiziksel hem de duygusal bir katılımı teşvik eder. Bu, izleyiciye sanat eserine sadece bakmaktan öte, onunla etkileşim kurma fırsatı sunar.

Seramiğin estetik ve işlevsel mirasını çağdaş sanat anlayışlarıyla birleştiren *"The Customer"*, aynı zamanda modern sanatın sosyal eleştiri ve kişisel anlatım olanaklarını da genişletir. Pärnamets, seramiği yalnızca bir zanaat malzemesi olarak ele almak yerine, onu tarihsel bir bağlamda yeniden düşünmekte ve dönemin toplumsal yapısını sorgulamak için bir araç olarak kullanmaktadır. Eserin bu çok katmanlı yapısı hem sanat tarihine hem de çağdaş sanat eleştirisine önemli katkılar sağlar.

Sonuç olarak, Pärnamets'in *"The Customer"* eseri, resim ve seramik arasındaki disiplinlerarası sınırların nasıl aşılabileceğine dair çarpıcı bir örnek sunar. Bu çalışma, geleneksel sanat tekniklerinin çağdaş anlatılarla birleşebileceğini ve sanatın estetik sınırlarının yeniden tanımlanabileceğini göstermektedir. Pärnamets'in eseri, yalnızca Manet'ye bir saygı duruşu değil, aynı zamanda sanatın disiplinler arası doğasına yönelik özgün bir keşif olarak, modern sanatın ifade olanaklarını zenginleştirmeye devam etmektedir.

Kaynaklar

- Clark, T. J. (2015). *The Painting Of Modern Life: Paris In The Art Of Manet And His Followers*. Princeton University Press.
- Bergère' <https://Mymodernmet.Com/Edouard-Manet-Bar-Folies-Bergere-Painting/>
- Çevik, N. (2010). Çağdaş Seramik Sanatında Resimsel Yönelimler. *Sanat Ve Tasarım Dergisi*, 1(6), 35-45.
- Dartar, S. (2023). Resim Sanatında Sanatçı, Sanat Eseri, Sanat Alımlayıcısı İlişkisi. *Uluslararası Kültürel Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 32-45.

- Fried, M. (1996). *Manet's Modernism: Or, The Face Of Painting In The 1860s*. University Of Chicago Press.
- Gökçe, C., & Feyzoğlu, E. (2024). A General Overview Of Portrait Works On Ceramic Surfaces. *Turkish Online Journal Of Design Art And Communication*, 14(3), 763-784.
- Gündoğdu, H. (2013). Foucaultcu Eleştiri Nasıl Anlaşılmalı? Kaygı. *Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, (21), 37-54.
- Hach, W., & Hahn, E. (2024). Édouard Manet Und Die Arteriitis Syphilitica. *Gefäßchirurgie*, 1-5.
- Hoening, L. J. (2024). Edouard Manet's Portrait Of Jeanne Duval: Did Manet Portray The Disease From Which He Died?. *Clinics In Dermatology*.
- Sevim, S., & Yıldırım, Ö. (2014). Çağdaş Türk Seramik Sanatında Resimsel Anlatım. *Sanat Ve Tasarım Dergisi*, 7(7), 61-74.
- Sıtkı, M. Erinç. (2004). *Resim Eleştirisi Üzerine*. Ütopya Yayınevi, Ankara.
- Stellaccio, A. E. (2016). Family Affair: Isupov And Pärnamets. *Ceramics, Art And Perception*, (103), 60-65. <https://www.proquest.com/Trade-Journals/Family-Affair-Isupov-Parnamets/Docview/2064340900/Se-2>
- Tazeoğlu Filiz, F. (2024). Çağdaş Seramik Sanatında Kullanılan Astar Dekorları Ve Uygulama Yöntemleri. *Plastik Sanatlar Alanında Seramik Ve Cam Üzerine Yaklaşımlar 2*. Akademisyen Kitabevi.
- Görsel Kaynaklar**
- Görsel 1.** <https://www.artchive.com/artwork/a-bar-at-the-folies-bergeres-edouard-manet-1881-82/>
- Görsel 2.** <https://www.artchive.com/artwork/a-bar-at-the-folies-bergeres-edouard-manet-1881-82/>
- Görsel 3.** <https://www.artchive.com/artwork/a-bar-at-the-folies-bergeres-edouard-manet-1881-82/>
- Görsel 4.** <https://ferrincontemporary.com/portfolio/teapot-collectanea/#jp-carousel-4910>